

جنس دوم

عبدالصمد خرمشاهي

اول خرداد ماه مصادف است با قتل فجیع دختر جواني به نام رومينا اشرفي که به توهم دفاع از ناموس و از بین بردن لکه ننگ به دست پدرش به قتل رسید. حسب آمارهاي موجود به خصوص منابع موثق از جمله نيروي انتظامي بخش عمده‌اي از قتلهايي که در ايران صورت مي‌گیرد در خانواده‌ها است که باز هم بخش عمده‌اي از این قتلها با انگیزه ناموسي يا از بین بردن لکه ننگ و جلوگیری از بی‌اعتباري و بی‌آبرويي در خانواده‌ها صورت مي‌گیرد. قتل زن توسط همسر يا قتل دختر توسط پدر يا برادر از جمله این قتلها است. از منظر تاريخي این‌گونه قتلها ریشه قديمي دارد و برمي‌گردد به نوع تفکر و باور پاره‌اي از قبایل و طوايف و مرداني که زن را جنس دوم مي‌دانند و او را ملك خود مي‌دانند. این نوع نگاه که ریشه‌اي تاريخي دارد زن متعلق به مرد است و بدون اجازه او حق ندارد هیچ‌گونه فعاليتي داشته باشد در غیر این صورت و در پی هرگونه شك و تردید و ظن مبني بر اینکه او در غیاب همسرش مرتکب خیانت شود یا بدون اجازه او بیرون از خانه می‌رود و با مردان بیگانه در تماس است باعث خشونت علیه زن می‌شود که بالاترین نوع خشونت همانا قتل است. قتلهاي ناموسي در بسياري از کشورها از جمله خاورميانه مانند افغانستان، پاکستان و کشورهای مشابه صورت مي‌گیرد و آمار این‌گونه قتلها بسیار قابل اعتنا است. پاره‌اي از حقوقدانان وجود بعضي از مواد قانوني را موجب تسهیل و ترغیب مردان به این‌گونه قتلها مي‌دانند. ماده ۳۰۱ قانون مجازات اسلامي مي‌گوید: «قصاص در صورتي ثابت می‌شود که مرتکب پدر يا از اجداد پدري مجني عليه نباشد و مجني عليه عاقل و در دین با مرتکب مساوي باشد و باز در این راستا اشاره می‌کنند که پدر رومينا قبل از اینکه فرزندش را بکشد با وکیل مشورت کرده و اطلاع از این ماده قانوني پیدا کرده و موجب تجرّي او در جهت قتل فرزندش شده است. اگرچه به باور نگارنده تغییر و تحول در پاره‌اي از قوانین و مواد قانوني ما ضروري است و باید با مقتضیات زمان و مکان تغییر و اصلاح پیدا کند اما به نظر می‌رسد وجود چنین مواد قانوني نمی‌تواند علت‌العلل قتلهاي ناموسي باشد. دلیل اثبات این ادعا این است که در گذشته خیلی از پدران یا همسران یا برادران

زنان یا دختران بدون اطلاع و آگاهی از وجود چنین مواد قانونی مرتکب قتل همسر یا خواهر یا دختر خویش میشوند. به نظر نگارنده مهم‌تر از اصلاح پاره‌ای از قوانین بحث بهینه‌سازی فرهنگ در مناطق مختلف کشور از جمله مناطقی که قتل‌های ناموسی در آنجا آمار بیشتری دارد از جمله مناطقی مانند خوزستان، کردستان و سیستان و بلوچستان آموزش و آگاهی مردمان در چنین مناطقی یا سایر مناطق مشابه در خصوص حقوق زن و سایر مواردی که باید به اطلاع آنان برسد یکی از ضروری‌ترین اقداماتی است که می‌بایست از سوی دولت صورت بگیرد. همان‌گونه که شاهد هستیم قتل‌های ناموسی از گذشته دور تاکنون ادامه داشته و ادامه دارد. هر از گاهی شاهد هستیم که به دلایل ناموسی برادری خواهرش را می‌کشد یا فرزندی پدرش را می‌کشد یا همسری زنش را به قتل می‌رساند و در این خصوص نه تنها اظهار ندامت و پشیمانی می‌کند بلکه این امر را نوعی افتخار برای خود می‌داند. متأسفانه آمار واقعی این قتل‌ها به نظر می‌رسد آمار واقعی نباشد، چراکه در بسیاری از مواقع خانواده یا قوم و قبیله سعی می‌کنند که قتل را کتمان داشته و به نوعی این قضیه را پنهان کنند. بنابراین به نظر می‌رسد همان‌گونه که عنوان شد برای کاهش این‌گونه جرایم قطعاً و الزاماً بهینه‌سازی فرهنگ و تغییر باورهای سنتی در میان مردم مناطق مختلف کشورمان از اهم ضروریاتی است که می‌بایستی مدنظر قرار بگیرد. تا باور سنتی موجود در مناطق مختلف کشورمان از سوی مردان نسبت به زنان اصلاح نشده و تا حقوق آنان به خصوص فرزندان یا همسران آنها برای مردان تبیین نشده است و در این خصوص اقدامات اساسی و پیگیری صورت نگرفته باشد می‌بایستی متأسفانه همچنان شاهد این‌گونه قتل‌ها در جامعه باشیم.

منبع: روزنامه اعتماد 1 خرداد 1401 خورشیدی